

Gemeenteraadsverkiezingen 2018

De 10 ORBIT-aanbevelingen voor een samenhangend gemeentelijk migratie- en integratiebeleid

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018 roept ORBIT het lokale middenveld en niet-gouvernementele organisaties op **een tijdelijke lokale migratiecoalitie** op te richten. Deze lokale migratiecoalitie kan in dialoog met de politieke partijen en later met het nieuwe gemeentebestuur, ideeën aanbrengen voor een samenhangend gemeentelijk migratie- en integratiebeleid.

ORBIT doet in deze nota zelf tien aanbevelingen en voorstellen ter inspiratie van de lokale migratiecoalities en politieke partijen. Lokaal kunnen die worden aangevuld met andere voorstellen.

A. Beleidsdomein Noord-Zuid

1. Het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid versterkt de **samenwerking met mensen met een migratieachtergrond** die actief zijn rond **ontwikkelingssamenwerking**. **Omdat migratie oorzaken heeft**, investeert de gemeente **minstens 0,7%** van het gemeentebudget aan ontwikkelingssamenwerking.

Mensen met een migratiegeschiedenis hebben vaak een sterke band met hun land van herkomst. Ze kennen er de noden en de problemen. Sommigen startten zelf een project om de noden in hun herkomstland te verlichten, of ze hebben contact met projecten ter plaatse. Zij vormen **een meerwaarde voor de Gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking (GROS)**.

De lidstaten van de Europese Unie spraken af om 0,7% van het Bruto Nationaal Product te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Tot nu blijft dat voor België en veel andere EU Lidstaten een loze belofte. Nochtans kan het werken aan ontwikkeling oorzaken van gedwongen migratie op termijn helpen wegwerken. **De symbolische 0,7% zou voor elk beleidsniveau een minimumgrens moeten zijn.** Wij roepen de lokale besturen op dat te doen en benadrukken dat het hier gaat om een ondergrens. Meer zou voorbeeldig zijn.

Er zijn nog andere beleidsmaatregelen die een meerwaarde hebben:

- **De gemeente kiest ervoor een fairtrade gemeente te worden en zet haar inwoners aan thuis dezelfde keuze te maken.** Eerlijke handel komt ten goede

aan de lokale producenten en de noodzakelijke tussenschakels. Het garandeert werkgelegenheid en eerlijke lonen in de landen van herkomst.

- **De gemeente bankiert kritisch en bewust.** In een gemeentebegroting gaat heel wat geld om. Het is belangrijk te beseffen wat er met deze gelden gebeurt, ook als ze belegd of gespaard worden. Kiezen voor ethisch bankieren zorgt ervoor dat je niet bijdraagt aan industrietakken – zoals bijv. de wapenindustrie in België, verwoestende mijn- en landbouw en industriële visvangst- die mee oorzaak zijn van gedwongen migratie .

B. Beleidsdomein huisvesting

2. De **gemeente voorziet in een passend woningaanbod** voor asielzoekers die reeds in de gemeente verblijven. Aan wie erkend is als vluchteling of een statuut hebben van subsidiaire bescherming, verhuurt de gemeente gedurende minimum twee jaar een **starterswoning** om **inburgering en integratie mogelijk te maken.**

Van erkende vluchtelingen of subsidiair beschermden wordt veel verwacht. Iedereen wil dat zij zo snel mogelijk de taal leren, inburgeren en aan het werk zijn. Dat kan maar als zij een betaalbare en kwaliteitsvolle woning vinden. Als zij die niet kunnen vinden, dan zullen zij het lot ervaren van vele mensen in armoede. Een goede woning is de hefboom om weg te geraken uit armoede of er niet in terecht te komen. Dat is zo voor elke kwetsbare huurder op de woningmarkt.

Door de verhoogde aankomst van asielzoekers en de hoge erkenningsgraad **kwamen er tussen 2014 en 2016 ongeveer 26.000 gezinseenheden bij op de Belgische woonmarkt.** Wie erkend wordt als vluchteling of subsidiair beschermde moet immers vanuit de opvangstructuur op zoek naar een eigen verblijfsoplossing. We verwachten **in 2017 nog ongeveer 12.000 bijkomende gezinseenheden** wegens de dossierachterstand bij CGVS en de aanhoudende, zij het verlaagde, aanmelding van asielzoekers bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ).

Daarbovenop verwachten we in 2017 en 2018 **een tweede, uitgestelde verhuisbeweging** bij erkende vluchtelingen. Enerzijds omdat velen van hen tijdelijk een verblijfsoplossing vonden bij vrienden of familie om van daaruit hun zoektocht verder te zetten, anderzijds omdat alleenstaande vluchtelingen die een studio of klein appartement vonden, na hun **gezinshereniging** op zoek moeten naar een ruimere woning.

Erkende vluchtelingen krijgen vanuit de opvangstructuur **twee maanden om een woning te vinden.** Er is een maximaal uitstel van twee maanden. **Voor een groot aantal erkende vluchtelingen is dat onvoldoende:** slechts 15% verliet de opvang in minder dan 3 maanden, 54% stroomde uit tussen de 3 en 4 maanden. **22% is na 5 maanden nog steeds op zoek naar een verblijfsoplossing.** Voor deze laatste schrapte soms het Lokaal Opvanginitiatief (LOI) in kwestie hun individuele

opvangplaats uit de asielstructuur, waardoor zij langer kunnen blijven. Wie vanuit de collectieve opvang langer dan 4 maanden moet zoeken, staat echter onherroepelijk op straat. **Lang niet iedereen vindt overigens een eigen huurwoning.** Velen die uitstromen deden beroep op al gevestigde familie en vrienden die hen tijdelijk onderdak aanbieden. Heel wat erkende vluchtelingen werden ook naar de daklozenopvang gestuurd.

De meerderheid van de erkende vluchtelingen zoekt een woonplek in Vlaanderen: tussen 2014 en 2016 **domicilieerden 53% van de erkende vluchtelingen zich in Vlaanderen**, 22% in Brussel en 25% in Wallonië. **Vooraf de grootsteden zijn populair**, met Antwerpen en Gent op kop, maar **ook de overige centrumsteden zien een relatief hogere aankomst**. De aantrekkingskracht van steden is onmiskenbaar. Een sterkere aanwezigheid van de eigen gemeenschap, hogere mobiliteit, de perceptie van meer werkgelegenheid en opleidingskansen, etc.

We mogen echter de **'push-factoren' die vluchtelingen wegdrijft van de Vlaamse buiten** niet vergeten. Er is in landelijke gebieden een tekort aan een kwalitatief aanbod in het laagste segment van de huurmarkt (kleine en goedkope woningen), geen nabij aanbod van taal- en integratiecursussen of OKAN-klassen, moeilijke of onbestaande verbindingen met openbaar vervoer, etc.

Lang niet elke vluchteling wil naar de stad trekken. Vooral gezinnen met kinderen, die tijdens de asielprocedure al maandenlang naar de buurtschool gaan, vinden na hun erkenning graag ter plekke een woning. Het gebrek aan lokaal aanbod dwingt hen naar de stad te trekken en de schoolloopbaan van hun kinderen te onderbreken. Daarom is het **van cruciaal belang om ook in het meer landelijke gebieden huisvesting te voorzien** voor erkende vluchtelingen.

Als elke gemeente met een *lokaal opvanginitiatief* (LOI) al een **starterswoning** aanbiedt aan erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden die uitstromen uit het LOI, dan zorgt dat ervoor dat deze mensen zo snel mogelijk de taal kunnen leren, kunnen inburgeren en ook werk kunnen zoeken. Het zorgt bovendien voor continuïteit in het leven en de scholing van de kinderen en jongeren. Veel onnodige verhuisbewegingen zorgen immers voor onnodige stress en onzekerheid.

Het lokale bestuur heeft een reeks instrumenten in handen om het aanbod aan kwaliteitsvolle en betaalbare huisvesting te vergroten. ORBIT vzw pleit daarom voor een ambitieuzer en sociaal woonbeleid op gemeentelijk niveau. Een woonbeleid dat bestaande instrumenten optimaal inzet en vernieuwende trajecten opstart om een antwoord te kunnen bieden aan de acute wooncrisis van erkende vluchtelingen én de woonnood van alle kwetsbare medemensen op lange termijn.

Een ambitieus woonbeleid is dus meer dan de hierboven beschreven starterswoningen.

Dit zijn enkele werkplaatjes:

- **Nood/transit/starterswoningen** in elke gemeente, om acute dakloosheid te voorkomen (bv. bij brand) en om erkende vluchtelingen die de LOI's dienen te verlaten zonder zicht op huisvesting, tijdelijk op te vangen en verder te begeleiden naar eigen huisvesting. Sommige gemeenten gaan hier al heel creatief mee om, getuige daarvan dit [artikel](#)¹ uit *Het Laatste Nieuws* van 14 oktober 2016 over het initiatief van de stad Oudenaarde.
- **Een adequate begeleiding van erkende vluchtelingen in hun zoektocht naar huisvesting vanuit de lokale opvanginitiatieven (LOI's)**, onder andere in de vorm van **woonclubs**. De gemeente voorziet wekelijks de nodige ruimte en materiaal opdat begeleiders/vrijwilligers en erkende vluchtelingen efficiënt advertenties kunnen bellen en samen op huisbezoek gaan. Er worden vormingen voorzien over 'telefoneren met huiseigenaars' en over de rechten en plichten van huurders en verhuurders. Lees meer over het inspirerende verhaal van de vzw Mondiale werken in Lier op de [website](#)² van 'woning gezocht, burens gevonden'.
- **Een consequente toeleiding van vluchtelingen en andere kwetsbare huurders naar sociale wooninstrumenten door een woonloket** in elke gemeente. In een woonloket worden huurders begeleid in het aanvragen van huursubsidies en installatiepremies en centraliseren de inschrijvingsprocedures bij lokale Sociale Verhuurkantoren en Sociale Huisvestingsmaatschappijen. Verhuurders kunnen er terecht voor informatie over renovatiepremies en fiscale voordelen met het oog op verhuren op de sociale huurmarkt.
- In het kader van openbaarheid van bestuur, **een meer uitgebreide registratie en communicatie van cijfers over woongerelateerde knelpunten**, zoals de lengte van lokale wachtlijsten voor sociale huisvesting en de verblijfsoplossing van erkende vluchtelingen die de Lokale Opvanginitiatieven (LOI's) verlaten (eigen huurcontract / bij vrienden of familie / geen verblijfsoplossing).
- **Een OCMW dat faciliterend optreedt voor erkende vluchtelingen die in de gemeente willen komen wonen**. Enerzijds door huurwaarborgen en installatiepremies tijdig toe te kennen en het deel leefloon bestemd voor huur rechtstreek aan verhuurders te storten. Anderzijds door af te zien van bijkomende lokale barrières voor het verkrijgen van dergelijke tegemoetkomingen (zoals conformiteitsattesten). Tegemoetkomingen worden ingezet voor armoedebestrijding en worden geen speelbal in de bestrijding van huisjesmelkers.
- **Een OCMW dat openstaat voor moderne vormen van wonen zoals cohousing en zelfstandig samenwonen** en dat geen bijkomende hindernissen opwerpt zoals een verlies van uitkering bij de betrokkenen. OCMW's dienen de correcte definitie van samenwonen toe te passen, telkens en alleen ná een sociale controle ter plaatse.

¹ <https://www.hln.be/regio/oudenaarde/woonproject-voor-erkende-vluchtelingen~a1064580/>

² <http://www.woninggezocht.be/de-burens/vzw-mondiale-werken-lier/>

- **Een daadkrachtig antidiscriminatiebeleid op de huurmarkt**, dat zowel verhuurders als immobiënkantoren actief sensibiliseert, onder andere door contactmomenten te organiseren tussen verhuurdersverenigingen, immo-kantoren, OCMW en verenigingen van waar kwetsbare huurders het woord nemen. Daar waar de weigering om te verhuren aan bepaalde doelgroepen hardvochtig is moet de weigeringspraktijk getest worden in het kader van een gemeentelijk antidiscriminatiebeleid.
- **Een versterking en uitbreiding van Sociale Verhuurkantoren (SVK)**, onder andere door een actieve bekendmaking bij de inwoners van de gemeente, het beperken van de verhuurplicht naar 3 jaar i.p.v. 9 jaar, door structurele samenwerking met woonzorgcentra zodat ouderen die verhuizen vooraf bewust zijn over de mogelijkheid van zorgeloos verhuren, door SVK's in staat te stellen kleine renovaties uit te voeren.
- **Een vrijstelling van het criteria 'lokale binding' voor erkende vluchtelingen**. Dit is voorlopig enkel het geval in de gemeente van opvang, maar beperkt daardoor enorm de bewegingsruimte van erkende vluchtelingen die vaak op een andere plek worden opgevangen als waar de rest van hun familie woont.
- **Een snellere groei van het aanbod aan sociale huisvesting** door bij grote private nieuwbouwprojecten steeds een percentage sociale huisvesting te voorzien.
- **Een up-to-date leegstandregister**. Gemeenten zijn sinds kort niet meer verplicht een leegstandsregister aan te leggen (tenzij in het kader van intergemeentelijke samenwerking). Uit onderzoek blijkt echter dat ongeveer 30.000 leegstaande panden in Vlaanderen eenvoudig kunnen worden omgezet in woongelegenheden. Een adequate opsporing en registratie gaat verder dan het uiterlijk zichtbare, maar legt gegevens van verschillende diensten naast elkaar om leegstand op te sporen. Zo is een [consistent laag waterverbruik](#)³ een goede indicatie van inactiviteit.
- **Een actief anti-leegstandbeleid** met o.a. een oplopende leegstandsheffing, een duidelijk burgermeldpunt voor vermoedelijke leegstand en lokale premies voor leegstandsrenovaties. Het promoten van Sociale Verhuurkantoren (SVK's) bij eigenaars van leegstand met het oog op sociale verhuur.
- **Een creatieve invulling van leegstand op de private en sociale huurmarkt. Enerzijds door als gemeente actief gebruik te maken van het sociaal beheerrecht**. Het [sociaal beheer](#)⁴ bestaat erin een langdurig leegstaande woning tijdelijk te onttrekken aan de zeggenschap van de eigenaar en de woning in beheer te geven van een sociale organisatie zoals een OCMW, een

³ http://www.standaard.be/cnt/dmf15022006_045

⁴ <http://www.gva.be/cnt/oid313993/archief-eerste-vlaamse-woning-via-sociaal-beheersrecht-opgeknapt-in-borgerhout>

SVK of een vereniging, met het oog op herstel en sociale verhuring. Ook kan langdurig leegstaande sociale huisvesting in [bruikleen](#)⁵ worden gegeven aan burgerverenigingen.

C. Beleidsdomein opvang en begeleiding van dakloze migranten

3. De gemeente voorziet in **voldoende permanente opvang**, die in alle seizoenen, dag en nacht toegankelijk is **voor alle dakloze doelgroepen**, waaronder migranten zonder wettig verblijf. De opvang is aangepast aan de specifieke noden van gezinnen met kinderen en kwetsbare groepen. Er wordt **begeleiding op maat** geboden in functie van een **duurzaam toekomstperspectief**. De lokale overheid betoelaagt voor de uitvoering hiervan een **sociale organisatie**.

Als mensen hun verblijfsstatus verliezen, omdat er bijvoorbeeld een negatieve beslissing is over de asielaanvraag, worden ze door onze overheid verondersteld het land te verlaten en terug te keren naar hun land van herkomst.

Niet iedereen geeft gevolg aan het bevel om het grondgebied te verlaten. Dat heeft verschillende redenen. Sommigen kunnen niet terugkeren omdat het land van herkomst geen laissez passer aflevert of omdat andere documenten ontbreken. Anderen zien een terugkeer niet zitten omwille van de kwetsbare positie waarin ze zich bevinden, bijvoorbeeld als het gaat om zwangere vrouwen, gezinnen met kleine kinderen of zieken. Nog anderen zijn bang voor de reactie van familie en vrienden in het land van herkomst of zijn bang voor eenzaamheid en gebrek aan een netwerk waardoor ze, ook in hun land van herkomst, op straat zullen belanden.

Leven op straat is echter voor niemand een oplossing. Of zoals het verwoord werd tijdens de studietrip van ORBIT naar INLIA in Groningen: *'De straat is nooit een deel van de oplossing. De straat is altijd een deel van het probleem'*. Het is bovendien in strijd met het recht op wonen, wat als grondrecht is ingeschreven in artikel 23 van onze Belgische grondwet: 'Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Dat is ook behoorlijk huisvesting.

Leven op straat is niet goed voor de mensen zelf, want leven zonder dak boven het hoofd houdt hen in een overlevingsmodus die gericht is op het hier en nu. Dan wordt het moeilijk om na te denken over een toekomst. Leven op straat is **evenmin een goede zaak voor de gemeenten waarin zij verblijven**, want zij vormen een risicofactor voor de lokale samenleving.

⁵ <https://samenlevingsopbouw-antwerpenstad.be/wat-doen-we/projecten/collectiefgoed/>

Daarom willen we lokale bestuurders overtuigen een lokaal of regionaal opvanginitiatief op te zetten in overleg met Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW) en vrijwilligersorganisaties, om tot een win-win situatie te komen waar zowel de mensen als de lokale gemeenten baat bij hebben. Dat is doenbaar.

We vinden onze inspiratie in de methodiek die INLIA in Nederland toepast. In relatie tot het officiële terugkeerbeleid boeken zij heel positieve resultaten voor de betrokkenen en hun omgeving. In nauwe samenwerking met verschillende gemeenten biedt INLIA dag en nacht een veilige opvang én begeleiding aan voor mensen met precair verblijf die geen onderdak meer hebben. Voor die opvang geldt maar één voorwaarde: dat alle mensen zich bij aanvang engageren voor begeleidingsgesprekken (Bed, Brood, Bad én Begeleiding). Deze vorm van opvang biedt veiligheid aan mensen met precair verblijf, en creëert de mentale rust en ruimte die nodig zijn om opnieuw na te denken over hun toekomst.

Migreren naar Europa is namelijk nooit een doel op zich, maar een strategie om een bepaalde nood, wens of droom te vervullen. Daarom proberen begeleiders de oorspronkelijke drijfveren van mensen in de opvang terug te vinden. Van daaruit gaan zij samen op zoek naar nieuwe manieren om die onvervulde basisnoden te vervullen, of een zinvolle wending te geven aan hun leven.

In de begeleide opvang wordt vertrokken vanuit de verhalen van mensen zelf. Zo krijgen ze opnieuw zicht op de obstakels die terugkeer voor hen (voorlopig) onmogelijk maken in hun denken over de toekomst. Om dat te doen is het cruciaal dat mensen toegang hebben tot organisaties die hen bijstaan met psychisch, sociaal en juridisch advies en materiële noodhulp.

Nadenken over de toekomst vergt **maatwerk**. Voor sommige mensen werken groepsgesprekken het best, anderen verkiezen één-op-één begeleiding. Voor elk individu ontwikkelen zij samen met de begeleider(s) een eigen, uniek stappenplan. Daarin staan drie fasen centraal:

- Rust: een luisterend oor en veilig onderdak bieden.
- Ruimte voor verandering: mensen helpen nadenken over de obstakels die een andere toekomst in de weg staan.
- Projectplanning: een concreet stappenplan uitwerken om die toekomst te verwezenlijken.

Deze methodiek werkt in Nederland. Wethouders van lokale besturen zien dat de baten opwegen tegen de kosten en ondersteunen INLIA omwille van de bewezen effectiviteit. **Begeleiding werkt en houdt mensen van de straat.**

Ook in België is er nood aan dergelijke aanpak. Iedereen is gebaat bij **een goede toekomstoriëntering voor mensen zonder wettig verblijf**. De mensen zelf én de samenleving als geheel.

Ook mensen zonder wettig verblijf die nog wél een woning hebben, hebben nood aan een aanbod toekomstoriëntering en begeleiding. Dit kan best door hun woonsituatie in tussentijd te bestendigen.

D. Beleidsdomein werk

4. De **gemeente moedigt bedrijven aan** in te zetten op een **intercultureel en divers aanwervingsbeleid**. Ze geeft daarin zelf het **goede voorbeeld**. Bedrijven die kiezen voor een diversiteitsbeleid krijgen **voorrang** bij het toekennen van gemeentelijke overheidsopdrachten. Om de overgang naar de reguliere arbeidsmarkt te vergemakkelijken, is het niet nodig dat die migranten die niet aan de bak komen opgejaagd worden. Het heeft meer impact voluit in te zetten op het verhogen van de tewerkstellingskansen van mensen met een migratiegeschiedenis **via tewerkstelling door art. 60 en de 'Lokale Diensten Economie'**.

Om bedrijven op een geloofwaardige manier te kunnen aanmoedigen om te investeren in een divers **aanwervingsbeleid** is het belangrijk dat **de gemeente zelf het goede voorbeeld** geeft. Belangrijk daarbij is om naar diversiteit te streven op elk niveau. Hiervoor kan het nuttig zijn om het eigen aanwervings- en personeelsbeleid onder te loep te (laten) nemen op zoek naar eventuele verborgen drempels die een diverse aanwerving in de weg kunnen staan.

Bij gunningen wordt het aantoonbaar inzetten op een diversiteitsbeleid positief meegewogen in het gunnen van gemeentelijke overheidsopdrachten. Dat houdt in dat bij twee verder evenwaardige offertes de keuze voor een diversiteitsbeleid doorslaggevend is.

De schepen verantwoordelijk voor de middenstand heeft extra aandacht voor nieuwkomers die een zelfstandige onderneming in de gemeente willen starten. Hij/zij zorgt ervoor dat zij, net als andere starters in de gemeente, worden toegeleid naar de juiste begeleidingsinitiatieven voor startende ondernemers.

De tewerkstelling die kan gecreëerd worden door OCMW's in het kader van artikel 60 en door de lokale overheid in een onderneming van Lokale Diensten Economie. Die twee trajecten bieden een opstap naar reguliere tewerkstelling. OCMW's moeten er alles aan doen om te vermijden dat dit enkel toeleidt naar een werkloosheidsuitkering. Dit kan bijvoorbeeld via nauwe samenwerking met VDAB en stimuleren van projecten zoals [DUO for a Job](https://www.duoforajob.be/nl/)⁶.

⁶ <https://www.duoforajob.be/nl/>

E. Beleidsdomein samenleven

5. De **gemeente maakt van het samenleven in diversiteit een positief speerpunt** in alle beleidsdomeinen. Ze ondersteunt en betoelaagt initiatieven die daartoe bijdragen, in het bijzonder ook zelforganisaties van migranten en vluchtelingen. De **ontmoeting en dialoog tussen de levensbeschouwingen** wordt door de gemeente gestimuleerd en gefaciliteerd.

Elke gemeente heeft belang bij een sterke sociale cohesie tussen haar burgers. Trouwens een speerpunt van het Vlaams integratiebeleid. Bruggen bouwen tussen mensen en gemeenschappen is daarbij van groot belang. In elke gemeente heb je ze, mensen, verenigingen, zelforganisaties en buurtbewoners die mensen met elkaar verbinden, die kloven dichten en ook de angst en contactarmoede onder burgers wegnemen.

Een gemeentebestuur doet er goed aan die brugfiguren en (zelf)organisaties op te sporen, te kennen, te waarderen en te ondersteunen. Ondersteuning kan door middel van subsidies voor concrete activiteiten, het ter beschikking stellen van vergader- en activiteitenruimtes of het uitlenen van het nodige materiaal.

Ook in het bevorderen van de **dialoog tussen de levensbeschouwingen** heeft de lokale overheid een rol te spelen. Een voorbeeld daarvan is de organisatie van Profundo in Oostende, Gent en Hasselt of Zingeven Verbindt in Antwerpen. Profundo is een ORBIT-project waarbij verschillende religies en levensbeschouwingen actieve partners zijn en hun deuren open zetten. Mensen kunnen de verschillende levensbeschouwelijke plekken in hun stad bezoeken en zo meer te weten komen over andere levensbeschouwingen. In bovenstaande steden is de gemeentelijke overheid partner in de organisatie.

Het is goed om als gemeentelijke overheid vinger aan de pols te houden bij wat er in de verschillende levensbeschouwelijke groepen leeft. Zo kunnen de noden van de verschillende gemeenschappen in kaart worden gebracht. De dialoog tussen de verschillende levensbeschouwingen kan bevorderd worden door het organiseren van een **interlevensbeschouwelijk overleg**.

In onze geseclariseerde samenleving is het onderwerp van **kerkherbestemming** zeer actueel. ORBIT stelt voor dat in het kader van de nieuwe kerkenplannen in alle Vlaamse centrumsteden één kerkgebouw in samenspraak met de kerkgemeenschap, de andere religies, levensbeschouwingen en de overheid, wordt heringericht tot een ruimte van ontmoeting, kennismaking en dialoog tussen en met de religies en levensbeschouwingen.

We stellen voor dat een kerkgebouw, aangepast en ingericht, opengesteld wordt als ontmoetingsplaats van en voor de religieuze en levensbeschouwelijke realiteit en relatieopbouw van die stad.

Onze ervaring leert dat gemeenschappen - zeker in steden – naast nood aan ontmoeting, ook meer inzicht in en kennis van de religie en levensbeschouwing van 'de ander' willen. Deze nieuwe interreligieuze en interlevensbeschouwelijke ruimte kan dienst doen als 'kruispunt' en 'verzamelpunt' om inzichten en kennis te delen. De eredienst en cultus kunnen 'in eigen huis' blijven plaats vinden. Maar daarnaast is het goed en aanvullend dat de interreligieuze en interlevensbeschouwelijke relatieopbouw, vorming en dialoog ook een 'eigen huis' krijgen in een superdiverse migratiesamenleving.

Met minimale ingrepen en overheidssteun, aangestuurd door projectgroepen en door de diensten samenlevingsopbouw en integratie, kunnen deze open huizen ontstaan waar ontmoeting, consult en advies, uitleg en debat een continue verhaal van 'leren kennen' mogelijk maken, voor burgers, organisaties, (hoge)scholen, het bedrijfsleven, het sociaal-cultureel werk, de kunsten- en erfgoedsector,...

Wij vragen aan de gemeentelijke overheden om hier actief op in te zetten bij het opstellen van de kerkenplannen.

Wil je meer weten over de ORBIT-visie op kerkherbestemming, lees dan onze [inspiratienota kerkenplannen](#)⁷ of het [opiniestuk](#)⁸ dat verscheen in De Standaard op woensdag 31 mei 2017.

6. De gemeente organiseert voor het personeel van de gemeente en de lokale politie trainingen 'omgaan met racisme'. De gemeente ontwikkelt een gemeentelijk actieplan racisme.

Racisme is een probleem in onze samenleving. Dat erkennen is een eerste stap naar een oplossing. Gemeentepersoneel en politieagenten komen in contact met mensen die racistische uitspraken doen. Het is belangrijk dat zij handvaten aangereikt krijgen om op daar goed mee om te kunnen gaan. Ook het in kaart brengen van eigen vooroordelen is daarbij van belang.

Een cursus of een training kunnen daarbij helpen. Daarvoor zijn verschillende organisaties aanspreekbaar, onder andere het Agentschap Integratie en Inburgering en Unia kunnen hierbij van dienst zijn. **Bij ORBIT is een [lijst](#) beschikbaar met aanbieders van een vorming over racisme.** ORBIT organiseert die zelf. De

⁷ http://www.orbitvzw.be/wp-content/uploads/2017/02/ORBITnota_herbestedding.pdf

⁸ <http://www.orbitvzw.be/wp-content/uploads/2017/05/DeStandaardOPINIE31052017CLEARPDFHerbestedding.pdf>

deelnemers leren mensen die racistische uitspraken doen of zich racistisch gedragen te benaderen vanuit een bondgenotenstrategie.

Wil je meer over de bondgenotenstrategie lezen? ORBIT beschreef de grondslagen van haar racisme-keren-aanpak in [deze nota](#). Het actief keren van racisme is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Ook de lokale overheid kan die opnemen door een '**gemeentelijk actieplan racisme**'. Het lokaal beleid staat daarbij het dichtst bij de burgers en heeft daarin dan ook een belangrijke rol te spelen. ORBIT organiseerde op 16/11 [een studiedag](#) over de lokale aanpak van racisme in de gemeente. Een verslag volgt.

F. Beleidsdomein politieke participatie

7. De gemeente zorgt voor een **afspiegeling van de lokale samenleving** in alle **advies- en participatieraden**.

Op lokaal niveau bestaan veel verschillende advies- en participatieraden. Van de GECORO (GEmeentelijke COMmissie voor Ruimtelijke Ordening) tot de jeugdraad. Sommige steden hebben een specifieke participatieraad opgericht voor mensen met een migratiegeschiedenis. Dit is al een interessante eerste stap in de richting van meer burgerparticipatie. Het loont nog meer om de samenstelling van alle raden eens onder de loep te nemen. **Hoe diverser deze raden samengesteld zijn, hoe breder gedragen en creatiever de adviezen zullen zijn.** Het Minderhedenforum heeft tien tips voor meer diversiteit in overleg. Je vindt de brochure [hier](#)⁹.

8. **Niet-Belgen** die **gemeentelijk kiesrecht** hebben worden **actief geïnformeerd** zich te registreren voor deelname aan de verkiezingen.

Een democratie is erbij gebaat dat zoveel mogelijk mensen deelnemen aan de verkiezingen. Ook niet-Belgen (EU en niet-EU onderdanen) kunnen onder bepaalde voorwaarden deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2018. Als ze aan de voorwaarden voldoen en nog niet deelgenomen hebben aan de vorige gemeenteraadsverkiezingen, moeten ze zich eerst gaan registreren bij de gemeente waar ze vandaag gedomicilieerd zijn. Na registratie geldt dan stemplicht, net als voor Belgen. Een grote meerderheid van de niet-Belgische inwoners van Vlaamse of Brusselse gemeenten maakt nog geen gebruik van dit kiesrecht.

Lokale overheden kunnen een actieve rol opnemen in het informeren van niet-Belgen over hun stemrecht. Om daar iets aan te doen is er de campagne '**IK STEM OOK**'. De Wakkere Burger, Het Minderhedenforum en ORBITvzw slaan daarvoor de handen in elkaar. Op www.ikstemook.be staat de info in negen talen.

⁹ <http://www.minderhedenforum.be/actua/detail/10-diversiteit-overleg-brochure-vormingsaanbod>

Lokale overheden die een actieve rol willen opnemen in het informeren van niet-Belgen over hun stemrecht kunnen bij 'Ik stem ook' terecht voor ondersteuning.

G. Beleidsdomein lokale dienstverlening in 'vreemdelingenzaken'

9. De lokale dienst vreemdelingenzaken wordt omgebouwd tot een **'gemeentelijke dienst voor migratie'**. Het is een **klantvriendelijke dienst** met een **lage drempel**, zowel voor mensen mét als voor mensen zonder wettig verblijf. Waar nodig wordt op intergemeentelijk niveau een **expert vreemdelingenrecht en migratiezaken** toegevoegd aan het personeelsbestand. **De gemeente investeert ook in toeleiders**. Toeleiders zijn medewerk(st)er van de gemeente die overal aanspreekbaar zijn om nieuwkomers te gidsen naar de gemeentelijke diensten en het gemeentelijk aanbod.

Een gemeentelijke dienst voor migratie is een belangrijke schakel voor mensen in migratie. Het is geen dienst die alleen met de vreemdelingenwet bezig is. Migratiezaken zijn ruimer dan enkel de wetten die het toegang, het verblijf en de verwijdering van het grondgebied regelen.

Het is belangrijk dat elke migrant en vluchteling er vlot terecht kan voor correcte informatie en het regelen van alle aanvragen en documenten die nodig zijn. Daarvoor moet de dienst ook heel toegankelijk zijn. Dat wil dan ook zeggen dat **onnodige en discriminerende retributies vermeden moeten worden**.

Iedereen die behoefte heeft aan informatie moet zich in vertrouwen en zonder angst aan het loket kunnen melden. Zowel mensen mét als mensen zonder wettig verblijf moeten zich veilig voelen om er informatie te komen vragen of documenten en beslissingen te komen afhalen. Een gemeentelijke immigratiedienst mag geen 'angstloket' worden waarvan de betrokken vreemdelingen het beeld hebben dat ze er opgepakt kunnen worden. **Niemand heeft er belang bij dat mensen zonder wettig verblijf onderduiken en alle contact met officiële instanties mijden**.

Expertise en vlotte informatiedoorstroming zijn essentieel. Experts in de materie van het vreemdelingenrecht en migratiezaken zijn dan ook geen overbodige luxe. Het vreemdelingenrecht en andere elementen van internationaal privaatrecht zijn immers geen eenvoudige materie. Het is heel **belangrijk dat het personeel van de gemeentelijke immigratiedienst tijd krijgt om kadervorming te volgen en zo expertise opbouwen**. Gemeenten met weinig middelen om een expert vreemdelingen- en migratiezaken in te zetten kunnen best **intergemeentelijk samenwerken**. Zo kan enkele dagen per week een specialist ondersteuning bieden. Dat is een betere keuze dan een hele week met een tekort aan expertise.

Klantvriendelijkheid wil ook zeggen dat de verantwoordelijke ambtenaren zich houden aan de regels en niet oordelen op uiterlijk, afkomst of taal. Vlaanderen is een zeer taalgevoelige regio. Iedereen vindt het belangrijk dat nieuwkomers de taal leren. Een taal leren is echter niet voor iedereen even evident. Het is goed dat de leidend ambtenaar van de bevolkingsdienst vraagt dat het personeel zich niet blindstaart op taalkennis. **De boodschap is belangrijker dan de methode van communicatie.**

Het is gebleken dat het inzetten van **toeiders in een gemeente** positieve resultaten geeft voor de integratie en inburgering van nieuwkomers. Toeiders zijn een soort brugfiguren, ze zijn meertalig en intercultureel competent. Zij hebben een dubbele functie: ze zijn een herkenbaar en vertrouwd gezicht van de gemeente. Ze zijn 'laagdrempelig' bereikbaar en kennen de kunst van het doorverwijzen. Ze zijn ook barometers voor de gemeente. Waar zitten de meeste vragen? Waar ontbreekt het aan? Waar loopt het fout? Waar loopt het vlot? [Dit is een voorbeeld van het werk van de toeiders in Kortrijk¹⁰.](#)

H. Beleidsdomein jeugd

10. De overheid zorgt ervoor dat **elk kind en elke jongere** (ook zonder wettig verblijf) toegang heeft tot een **zinnvolle vrijetijdsbesteding**, tot **basismobiliteit** en dat de Kinderrechten gerespecteerd worden in alle beleidsdomeinen. Want een kind is een kind.

Het recht op spelen is verankerd in artikel 31 van het internationaal verdrag voor de rechten van het kind:

*"De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven. 2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding."*¹¹

Lokale overheden kunnen een grote rol spelen in het garanderen van het recht op spel voor elk kind. Spelen is fundamenteel voor de ontwikkeling. Een **laagdrempelig en betaalbaar aanbod** van gemeentelijke speelpleinwerkingen tijdens de schoolvakanties, is voor kinderen een zegen. Het is belangrijk er op te letten dat er geen uitsluitingsmechanismen zijn. Ook kinderen zonder wettig verblijf hebben nood

¹⁰ <http://www.desom.be/projecten/toeiders-in-diversiteit>

¹¹

https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

aan spel. Onnodige drempels, zoals het vragen naar identiteitskaarten, kunnen vermeden worden.

In vakantiewerkingen is er een tendens naar steeds spectaculairdere, maar ook duurdere kampen. Gemeentelijke overheden doen er goed aan niet mee te werken aan een dergelijk opbod maar te investeren in een kwaliteitsvolle vakantiewerking met gemotiveerde en gebrevetteerde monitoren die **inzetten op wat écht telt, samen spelen!**

Kinderen en jongeren in armoede, met én zonder wettig verblijf kunnen hun recht op spel, cultuur, maar ook onderwijs maar afdwingen als ze zich ook **vlot en veilig kunnen verplaatsen** naar de sportclub, de jeugdbeweging, het speelplein, de muziekschool en de school. Een **gratis buzzy pazz** is een troefkaart.

Binnen de jeugdraad is gevoeligheid voor kinderen en jongeren in armoede een belangrijk aandachtspunt. De jeugdraad kan jeugdbewegingen en sportverenigingen sensibiliseren over drempels, bijvoorbeeld in verband met uniformen en/of sportkledij. Als jeugdbewegingsleden uit hun uniform groeien, kan een nieuw lid daarmee geholpen zijn. Een gesprek met de OCMW-raad kan aanleiding geven om een **financiële tussenkomst te voorzien voor inschrijvingsgelden of de aanschaf van de nodige materialen.**

In elk geval waakt de gemeente erover dat de **kinderrechten ook worden toegepast ten aanzien van kinderen en jongeren uit de migratie of op de vlucht.** Indien een stad/gemeente zelf in onderwijs voorziet, gaat ze na of ook leerlingen zonder wettig verblijf volwaardig toegang hebben.

Contact: amos@orbitvzw.be

[Je leest hier meer over de lokale migratiecoalities](#)



een campagne van ORBIT/AMOS
occumenschi netwerk christenen & migratie
meer info: www.orbitvzw.be
ORBIT vzw Huidevetterstraat 165 - 1000 Brussel

KIES VOOR EEN
GEMEENTE MET AMBITIE

**START EEN LOKALE
MIGRATIECOALITIE!**